

Anmälningar och notiser

Nya medieformer

Dewdney, Andrew & Ride, Peter, *The New Media Handbook*. Abingdon: Routledge, 2006.

Begreppet "nya medier" har blivit ett faktum som det är nödvändigt att ta ställning till för samhällsvetenskap och humaniora. Den här boken, vars författare är verksamma inom medieundervisning och digital konst vid brittiska universitet, är ett användbart redskap. Vad som är "nya medier" definieras inte så tydligt, utan frågan sägs vara "öppen och pågående". Författarna ser två huvudstråk i definitionsförsöken: ett där datorteknologi betonas, och ett annat där fokus ligger på

kulturella former och kontexter där sådan teknologi används, framför allt Internet. De vill inbegripa båda leden men också lyfta in "cultural concepts", dvs. de idéer och diskurser som är verksamma i den praktik som utövas – vilket också är en poäng med den här boken. Något tillspetsat kan man säga att "nya medier" i den här boken betraktas som en diskursiv formation, ett samspel mellan teknologi, användare och användning – vilket bidrar till att göra den användbar i ett sociokulturellt perspektiv.

Inledningsvis understryks att författarna syftar till att utgå från nya medier som praktik, utifrån praktikerns position(er). Betoningen ligger alltså på hur nya medier faktiskt händer, och beskrivningar/analys av teknologi är underordnade det målet. En konkretisering av syftet sker genom att drygt hälften av bokens kapitel – 17 av 31 – består av fallstudier, som utgörs av presentationer och intervjuer med (vad Featherstone och Bourdieu skulle kunna kalla kulturförmedlare) människor som yrkesmässigt arbetar med nya medier: konstnärer som arbetar

med webbkonst och interaktiva verk, projektledare för konstnärliga, pedagogiska och kommersiella projekt, lärare och ledare. Betoningen ligger på unika projekt och hur kreativa processer organiseras. Det är alltså inte den mer rutinmässiga uppdateringen av hemsidor, eller den ofinansierade användning som "brukare"/"mottagare" sysslar med som står i centrum (även om produktion av medieobjekt som ska fungera interaktivt för användaren får stort utrymme).

Författarna ringar in de viktigaste samhällseliga (institutionella) kontexter i vilka nya medier existerar: kommersiell kontext, medier, kultur och undervisning. Med kontext menas här: vilka står för finansiering, lokaler, hårdvara och anställningsansvar – och i förlängningen, sätter ramar för/definierar vad som är intressanta projektidéer, kreativa lösningar och lyckade resultat. Här finns en viktig poäng i att det handlar om skilda institutionella former, eftersom produkterna, medieobjekten, till innehåll och användning inte nödvändigtvis kan delas upp på samma sätt. Det kan då

vara på sin plats att tänka på att den relativt starka och självständiga folkbildningsrörelsen i Sverige, som innebär en institutionalisering av amatörverksamhet inom alla folkrörelser, saknar motsvarighet i det brittiska samhället – betyder det någon skillnad för hur området nya medier organiseras? Vidare så saknas i framställningen en kontext som kanske inte är särskilt drivande inom nya medier, men kommer att vara av största vikt att studera: samhällets politiska organisering, dvs. hur används nya medier för information från myndigheter och politiska organ, för legitimering av politisk makt och för demokratiskt inflytande – och, vilka användningar av nya medier begränsas genom politiska beslut?

Många av exemplen är hämtade från konstnärlig verksamhet, dvs. bildkonstnärer som använder nya medier. Fältet Visual Culture Studies nämns också som ett av de vetenskapliga områden som hävdar förklaringsvärde för nya medier.

Ett tema som återkommer är vad det "nya" består i, och dess position som kontinuitet och brott med tidigare medier och deras användning-

ar. Ett annat återkommande tema är teknisk genomskinlighet kontra omedelbar användning i ett medieobjekt – dvs. å ena sidan möjligheten att upptäcka hur objektet är uppbyggt och därigenom kunna påverka och förändra det, å andra sidan tillgänglighet och möjligheten att helt uppslukas genom att vända hela sin koncentration till objektet som förväntad betraktare.

I avslutningskapitlet finns en typologi över möjliga teoretiska hållningssätt:

1. Att betona kontinuiteten från "gamla" medier. Gamla verksamheter flyttas över till att bli internetbaserade, dagspressens, bokens och filmens konventioner fortsätter att dominera framställningsformer, interaktionsmönstren mellan sändare – mottagare fortsätter att vara desamma
2. Nya medier som del av konstnärlig modernism (spjutspetsideologi, bryta gamla regler etc; förefaller mig vara argumentation som är giltig just inom konstnärliga diskurser – med andra ord, en hållning som kan vara relevant för konstvetenskapliga fråge-

ställningar men inte direkt för mer generella frågeställningar om medier, kultur och samhälle)

3. Nya medier indikerar en kris i gamla representationsformer – ett tema som inbegriper fokus på kritik av det autentiska, yta utan djup, vardagslivets praktiker och strategier, Actor-Network Theory, rhizom, post-humanitet; teoretiker som Baudrillard, de Certeau, Bourdieu, Latour, Deleuze & Guattari åberopas.

Boken erbjuder alltså en mängd uppslag att utgå ifrån för att generera frågeställningar om nya medier, såväl deras användning och deras produkter, och om nya medier som social formation. En svaghet finns i handboksuppläggets problem – vissa avsnitt finns med för att de hör till området, de utgör en nyttig repetition av vad som blivit "allmän kännedom" men saknar litteraturreferenser. Styrkan ligger istället i de många empiriska exemplen och framlyftandet av centrala begrepp inom området.

Alf Arvidsson
Professor i etnologi
vid Umeå universitet